

WIST JE WAD!

WADDENZEE
SMALL FIVE
ZEEPIER KOKKEL STRANDKRAB WADSLAKJE GARNAAL

1881

In 1881 was Ameland nog verbonden met het vasteland via een dijk! Maar op 14 oktober dat jaar kwam er een storm die de dijk wegsloeg. Restanten kun je nog zien. Maar een dijk is er nooit meer gekomen.

BONTE STRANDLOPER
246.072

CHECK!

De bonte strandloper is met gemiddeld 246.072 getelde vogels de meest algemene trekvogel van de Waddenzee.

DRIETEENSTRANDLOPER

Deze vogels herken je gelijk. Het is dat kleine vogeltje dat heen en weer beweegt met de golven. Zie je drie tenen? Dan is het de drieteenstrandloper.

2 SOORTEN ZEEHONDEN IN DE WADDENZEE

3.544 GRIJZE
7.666 GEWONE
TOTAAL 11.210

AUW! ZEEDUIZENDPOOT

Zagers zijn roofwormen met flinke kaken. De grootste kan wel 40 centimeter lang worden. Een zager kan je flink bijten! Het beestje heeft veel poten. Vandaar dat het ook wel zeeduizendpoot wordt genoemd.

Een bruinvis is geen vis, maar een zoogdier. Bovendien is ie niet bruin, maar eerder grijs. Vroeger werd namelijk alles wat in zee leefde een vis genoemd. Donkere kleuren werden vaak als bruin aangeduid.

Het logo van Werelderfgoed Waddenzee is een golfje, maar lijkt tegelijkertijd ook op de vin van de bruinvis.

PINK IN 60 SECONDS!

GARNAAL
Levende garnalen zijn grijsbruin en half doorzichtig. Je ziet ze slecht op een zandige ondergrond. Maar als je ze even kookt worden ze binnen een minuut mooi roze.

LOGEERPARTIJ

80% van de Zeeuwse mosselen komt eigenlijk uit de Waddenzee. De Waddenmossel wordt na een korte logeerpertij in Zeeland als Zeeuwse mosselen verkocht.

KOKKELS filteren 0.5 LITER water per uur

Met een sifon filtert de kokkel plankton uit het water.

WERELDRECORDHOUDER
X2
= 90.000 KM

Een noordse stern uit Delfzijl heeft meer dan 90.000 km in 1 jaar gevlogen, en is daarmee wereldrecordhouder. Hij kan wel 30 jaar oud worden. In zijn hele leven zou hij dus naar de maan heen en weer kunnen vliegen... en dat 3 keer!

ZEEAREND

Wordt ook wel vliegende deur genoemd. Als deze vogel zijn vleugels uitslaat kan die een spanwijdte hebben van 2,5 meter!

GLADDE HAAI
165 CM

LENGTE : tot 165 cm
GEWICHT : tot 15 kg
LEEFTIJD : tot 24 jaar
VOEDSEL : krabben/vis/schelpdieren

Haaaai!
Ik ben niet gevaarlijk voor mensen hoor.

100 CM

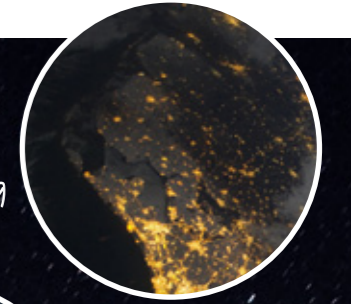
Zeegrassen behoren tot de weinige planten die onder water bloeien. Bladeren van groot zee gras kunnen soms wel één meter lang worden.

Het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW) is een samenwerkingsverband van overheden, natuurorganisaties en gebruikers van het Waddengebied. Het belangrijkste doel van de samenwerking is om een veerkrachtige natuur te ontwikkelen en een duurzaam economisch medegebruik (zoals visserij en toerisme). Bekende voorbeelden waar PRW aan werkt, zijn Holwerd-Aan-Zee, de verduurzaming van de visserij en de Vismigratierivier door de Afsluitdijk.

Het Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied vindt ook plaats onder coördinatie van PRW. Voor de Waddenzee werken 43 partijen (Rijksoverheid, gemeenten, bedrijfsleven, de Waddenprovincies en natuurorganisaties) samen om de duisternis in dit gebied te versterken. Veel dier- en plantensoorten worden namelijk beïnvloed door kunstlicht. Vanwege de Werelderfgoedstatus willen we dit effect minimaliseren.

Astronaut Andre Kuipers had het geluk om vanuit de ruimte Nederland te zien in het donker. De Randstad licht fel op terwijl het Waddengebied zich verschuift in het duister.
BRON: Beeldbank Platform Lichthinder, ISS, Andre Kuipers

Geef je ogen wel de ruimte om te wennen aan het licht. Minimaal 10 minuten. Hoe langer je in het donker bent, hoe meer je ziet. De melkweg bijvoorbeeld!

Bekijk het filmpje: Schitterende Melkweg vanaf Boschplaat Terschelling

Sterren stralen in Werelderfgoed Waddenzee

Wanneer zag u voor het laatst een ster? Of nog beter; de Melkweg? De sterrenhemel in Nederland onttrekt zich steeds meer aan onze ogen. Daardoor zien we minder sterren. Maar gelukkig is er nog een plek waar je wel goed kunt genieten van een fonkelende sterrenhemel: in Werelderfgoed Waddenzee.

In de Randstad zie je ongeveer 200 (!) keer minder sterren dan in het Waddengebied. Door kunstverlichting van bijvoorbeeld kassen en sportvelden ontwikkelt er zich een lichtwaas. Daardoor is goed zicht op de sterren niet mogelijk.

Marijke Barhorst van Bezoekerscentrum Schiermonnikoog. „We houden regelmatig avondtochten en sterrenexcursies. In het aardedonker beleef je alles veel intenser. Je gebruikt andere zintuigen. Je moet voelen waar je loopt. Planten ruiken ook anders, kamperfoelie bijvoorbeeld. En het geluid van vogels is intens.”

Inspiratiebron
Een hele generatie dreigt nu op te groeien zonder de Melkweg. Terwijl de donkere hemel door de eeuwen heen een inspiratiebron is geweest voor muzikanten, dichters en kunstenaars. Het licht van de maan spreekt toch wat meer tot de verbeelding dan dat van een tl-lamp. Maar het gaat niet alleen om kunstzinnige afwegingen. Er komen meer en meer aanwijzingen dat verlichting negatieve effecten heeft op mens, plant en dier.

Barhorst heeft zelf lang in Rotterdam gewoond, maar werkt nu alweer jaren op Schiermonnikoog. "Vroeger telde ik de sterren nog wel eens in mijn achtertuin in de stad. Een stuk of 25 zag ik er dan. Maar hier op het eiland is dat onbegonnen werk. Eigenlijk is iedereen verbaasd. Of je nu uit de stad of van het platteland komt, als je in het Waddengebied omhoog kijkt, dan zie je de sterren pas écht stralen."

Intenser
Met het verdwijnen van het nachtelijk duister, stijgt ook de interesse van toeristen voor de sterrenhemel, merkt natuurgids

PROGRAMMA NAAR EEN RIJKE WADDENZEE MOOIWERK MOOIWAD

De Kiekkaaste is de enige buitendijkse vogelkijkhut van Nederland en geeft een goed zicht op de slikvelden van de Dollard.

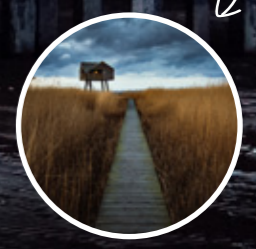

Foto: sr. Hans Jellema